

Észrevételek a 2022. június 26-i időközi önkormányzati választásokról

A REPUBLIKON INTÉZET GYORSELEMZÉSE

2022. JÚNIUS

BEVEZETÉS

2022. június 26-án több mint 50 településen időközi önkormányzati választást tartottak. Egyes településeken egyéni képviselői helyekért, máshol polgármesteri címért folyt a küzdelem; volt, ahol új képviselő-testületet is kellett választani.

Néhány hónappal egy igencsak emlékezetes országgyűlési választás után érdemes közelebbről megvizsgálni az időközi önkormányzati választás eredményeit, azzal együtt, hogy az eredményekből nem lehet és nem is érdemes messzemenő, országos szintű következtetéseket levonni. A választás közelsége, a helyspecifikusság és az alacsony részvétel miatt nem alkalmas egy időközi önkormányzati választás vizsgálata a tágabb értelemben vett politikai erőter felmérésére.

Az időközi választáson leginkább független polgármesterjelöltek mérköztek meg egymással, és helyenként a Fidesz is ringbe szállt, sőt, több településen, mint például a gyakran felemlegetett keszthelyi polgármester-választáson csak a Fidesz-KDNP jelöltjére lehetett szavazni. Az egyéni képviselői helyekért azonban megmérköztek egymással a Fidesz-KDNP és az ellenzéki pártok, így alábbi gorselemzésünkben ezekre koncentrálnak.

MEGÁLLAPÍTÁSOK

- 1. Összesen 19 településen került sor egyéni önkormányzati képviselő-választásra.** A Fidesz-KDNP 16 településen indított saját jelöltet, az ellenzéki pártok 8 településen indultak valamilyen közös konstrukcióban, és további 4 településen külön. A Fidesz-KDNP például Gyöngyösön és Tökölön, az ellenzéki pártok többek között Egerben és Békéscsabán nem indítottak saját jelöltet.
- 2. Az ellenzéki pártok együttműködése csak korlátozott mértékben valósult meg.** Egyedül Budapest IV. kerületében volt hatpárti képviselőjelölt, itt nyert is az ellenzéki összefogás. Budapesten szorosabb volt az együttműködés, négy- és ötpárti összefogásra is volt példa. Budapesten kívül kisebb mértékű volt az ellenzéki pártok között a koordinált jelöltállítás, több településen külön indultak a pártok, vagy nem álltak be egy közös jelölt mögé, például Keszthelyen csak a DK, Kőszegen csak Momentum állított jelöltet, a többi párt támogatása nélkül.
- 3. A 19 településből 13-ban, például Budapest V., VII., VIII. kerületeiben és Szegeden a Fidesz-KDNP képviselőjelöltje, kettőben, Gyöngyösön és Budapest IV. kerületben az ellenzéki összefogás jelöltje nyert.**
 - a. Négy településen pártfüggetlen jelölt veheti át a képviselői megbízást, Szolnokon, Békéscsabán, Kiskőrösön és Tökölön.

- 4. A 19 település önkormányzatiképviselő-választásán a Fidesz-KDNP jelöltek átlagosan a szavazatok 62 százalékát kapták; az ellenzéki pártok átlagos szavazataránya pedig 30 százalék volt.¹**
- 5. Megvizsgáltuk, hogyan szerepeltek a 2019-es önkormányzati választáson az ellenzéki és Fidesz-KDNP jelöltjei azokban a körzetekben, ahol most időközi választás volt.**
- 2019-ben a Fidesz-KDNP és az ellenzéki összefogás is átlagosan 45-45 százalékos eredményt értek el a vizsgált választókerületekben, a Fidesz előnye ezekben a választókerületekben mindössze 0,2 százalék volt átlagosan. Ehhez képest a 2022. június 26-i időközi választáson a Fidesz szavazataránya duplája volt az ellenzéki összefogásénak.² Budapest VIII. kerületében például 2019-ben 1 százalékponttal jobban szerepelt az ellenzék, mint a Fidesz-KDNP, most viszont a Fidesz-KDNP jelöltje 63-36 arányban nyert az időközi választáson.
 - Ez részben az országgyűlési választás közelségével is magyarázható. Az áprilisi választáson nagy fölényrel nyert a Fidesz-KDNP, ezért aktívabbak a szavazóik, és jelentős volt emiatt a győzteshez húzás az időközi választáson is.
- 6. A választási részvételt vizsgálva látható, hogy a 2022. június 26-i időközi választáson némileg alacsonyabb volt a részvétel, mint korábbi önkormányzati időközi választásokon.**
- Természetesen az időközi választások részvétele alacsonyabb, mint az önkormányzati választás részvétele. Az önkormányzati képviselők választása önmagában is kevesebb embert mozgat meg, mint a polgármester-választás, így ez sem szolgál megfelelő összehasonlítási alapul. Az időközi választások továbbá ritkán vannak időben olyan mértékben összetömörülve, mint most június 26-án, ennek az összevonásnak az oka többek között a COVID-19 járványhelyzet volt.
 - Mindezt figyelembe véve a legutóbbi, 2022. június 26-i egyéni önkormányzatiképviselő-választás részvételi arányát a 2020. évi időközi választások részvételi átlagával hasonlítottuk össze. Ebből egyértelműen látható, hogy 2020-ban az önkormányzati időközi választások magasabb részvétel mellett zajlottak, mint 2022-ben.
 - 2020-ban az időközi, egyéni önkormányzati választásokon átlagosan 29 százalék volt a részvétel, a 2022. június 26-i időközön pedig mindössze átlagosan 21 százalék.

¹ Súlyozatlan arányok.

² Súlyozatlan arányok.

7. Saját polgármester-jelöltet a Fidesz-KDNP 6 településen állított, és mind a 6 településen nyerni tudott, többnyire persze ellenfél sem volt.

- a. Az ellenzéki pártok nem indítottak saját polgármesterjelöltet az időközi választáson.

Láthatóan a Fidesz-KDNP-nek kedvez az időközi választás eredménye. Hat polgármesterrel és tizenhárom önkormányzati képviselővel gyarapodtak, persze egy részük Fidesz-KDNP-s politikusok helyét veszi át, többek között Budapest V. kerületében, Szegeden vagy Keszthelyen, a polgármesterek esetében pedig hat településből háromban, így nincs akkora nettó nyereség. Budapesten „3-1 arányban” tudtak nyerni, mindössze a IV. kerületben maradtak alul az ellenzéki összefogással szemben.

Az ellenzéki pártok két településen tudták jelöltjüket képviselői helyhez juttatni, Gyöngyösön és a IV. kerületben. Ezek közül Gyöngyösön a Fidesz-KDNP-nek nem volt saját jelöltje.

2019-ben a vizsgált választókerületekben nagyjából fej-fej mellett állt a Fidesz-KDNP és az ellenzéki összefogás, ami most, az időközi választáson 60-30 százalékos arányba fordult, azaz nagyjából a parlamenti erőviszonyokat idézi. A részvétel meglehetősen alacsony volt ezen az időközi választáson, még időközi választáshoz képest is. Láthatóan a választók jóval passzívabbak az országgyűlési választás után, mint 2020-ban voltak, annak ellenére, hogy 2020-ban tombolt a COVID, és le volt zárva az ország.

Az országgyűlési választás közelsége és az „élmény frissessége” állhat az alacsony részvétel és az ellenzéki pártok gyengébb szereplése mögött. Sem az együttműködő pártok, sem a szavazóik nem léptek még túl az áprilisi választáson, ez szavazói oldalon a passzivitásból, a pártok oldaláról pedig a közös jelöltek hiányából látható. A Fidesz polgármesterjelöltjeinek például sehol nem volt ellenzéki kihívója, még Keszthelyen sem, így viszonylag kis energiabefektetéssel tudták jelöltjeiket pozícióba juttatni.

Részvétel időközi választáson, egyéni önkormányzatiképviselő- választás	
Átlagos időközi részvétel 2022:	21%
Átlagos időközi részvétel 2020:	29%

Egyéni önkormányzati képviselők választása, 2019-es önkormányzati és 2022-es időközi választás*	
Ellenzéki szavazatok átlaga (időközi, 2022, %):	Fidesz-KDNP szavazatok átlaga (időközi, 2022, %):
30%	62%
Ellenzéki szavazatok átlaga (önkormányzati, 2019, %):	Fidesz-KDNP szavazatok átlaga (önkormányzati, 2019, %):
45%	45%
*súlyozatlan.	